

Referat for det 11. fælles vandløbsmøde for formænd og næstformænd af vandløbslaug i Tønder kommune.

Mødet blev afholdt mandag den 3. februar 2025 kl. 9.00-14.00 i mødelokalet ved Landbrugsrådgivning Syd, Rådhusstræde 2, 6240 Løgumkloster.

Mødedeltagelse fra teknikere fra Tønder Kommune, samt politikere fra Teknisk Udvalg i Tønder Kommune, Vandløbsformænd og næstformænd i vandløbslaug i Tønder Kommune. Konsulentrepræsentanter fra Sønderjysk Vandløb, samt repræsentant fra styregruppen for Sønderjyske vandløb.

1. Velkomst og præsentationsrunde, ved Antoni Stenger, Sønderjyske Vandløb

Antoni bød velkommen, og de fremmødte præsenterede sig bordet rundt.

2. Erfaringer fra grødeskæring og opgravninger og sandfang 2024, Oplæg Tønder Kommune

2024 var et svært år med grødeskæring, der kom meget vand og grundvandsstanden har været høj hele sæsonen.

Nogle har ønsket grødeskæring i juni, og kunne derfor ikke få en ekstra i september – idet regulativet kun har givet mulighed for en grødeskæring.

Grødeskæring blev holdt indenfor termin.

Derefter opgravning i oktober – tømning af mindre sandfang flere gange - skal måske have hyppigere turnus.

Entrepenørerne er i gang med beskæring af træer nu.

Nogle vandløb har høj koncentration af pindsvineknop - de registreres nu - og i forsøgsstrækninger vil pindsvineknop blive fjernet med pincetmetoden. Erfaringerne viser, at metoden kun har god effekt ved vandløb med god afstrømning og fald, ellers kommer de igen. Nemmest at få roden med op ved blød bund.

Ole fra Lobæk: Spørgsmål - lukket ved Lobæk også nu. Svar projektstrækning med kravkote (vandløbets vandføringsevne) som er overholdt – der er ikke bundkotekrav – Tønder Kommune vil tjekke om der er en spærring.

Kirsten Kerrigan: Der er cirka 5 strækninger i kommunen med kravkurver – der kan kun graves op hvis kravkurven ikke er overholdt. Projektstrækning må ikke påvirke opstrøms, men det gjorde de heller ikke ved undersøgelse, derfor må kommune ikke skære - Ønske om et nyt regulativ med en årlig grødeskæring – og gerne en anden type regulativ, der ikke er baseret på kravkurver.. Det er ofte ved vandløb hvor der er udført vandmiljøplan 2 projekter at regulativet er med kravkurver. Der blev givet erstatninger eller kompensation ifbm. projekterne.

Spørgsmål til logistikken i brug af maskiner – hvis det flyttes for meget rundt - bruges for meget tid på blokvognen. I 2024 startede man med at flytte maskinerne en del rundt for at tage de vigtigste steder ift. afgrøder mv, men da det ikke stoppede med at regne, kom er der ikke en god periode.

Ønske til områder med 2 grødeskæringer - at der tages mere første gang.

Forslag til om der kan tages en ekstra entreprenør ind når det virkelig brænder på.

Bemærkning – man skal acceptere et mindre afgrødetab ved grødeskæring, det er bedre end et stort tab, fordi der ikke er skåret.

3. Status for Regulativrevision. Oplæg Tønder Kommune

I 2023 blev der lagt plan for regulativrevision.

Proces - Fiskbæk i høring 2 gange - forventer at træffe en afgørelse i marts 2025. Smedebæk forventes klar til afgørelse i maj 2025.

Der har været arbejdet i arbejdsgrupper bestående af vandløbslaug og Sønderjyske Vandløb, sportsfiskerne, DOF, DN, Dans botanisk forening.

Naturhensyn contra vandføringsevne.

§ 8 i indsatsbekendtgørelsen - man må ikke forringe tilstanden i forhold til miljømål eller forhindre opfyldelse af miljømål.

Ikke utænkeligt at første afgørelser om regulativrevision bliver påklaget.

Afdelingsleder TK: Klimasikring kan ikke puttes i et regulativ – men det kan være muligt at arbejde med i kystvandråd - Det opfattes som en vattet tilgang af vandløbslaugene, man bør se på det samlet, selv om det ikke kan indeholdes i en afgørelse.

Spørgsmål til, om der kan fjernes gammel grøde - ikke umiddelbart en mulighed jf. Tønder Kommune, men i et vandløb reguleret efter teoretisk skikkelse, kan det måske kan lade sig gøre.

Spørgsmål til om ikke vi fortsat må sikre afvanding, om ikke vi overfortolker sikring af miljømål. Mikki oplyser, at det er problem med overbrede vandløb – der skal kun skæres i regulativskæringsbredde. Men her kommer svag strøm.

Forvaltningen oplyser, at hensynet til miljømål vægter højere i dag selv om det er de samme §§ som for nogle år siden – fokus har flyttet sig – f.eks. dispensation til opgravning til regulativmæssig skikkelse er påklaget og klagenævnet har afgjort ”at hensynet til afgrøder ikke vægter tilstrækkeligt”.

Poul Erik Kjær bakker op om, at der bør tænkes klimasikring ved regulativrevision.

Claus Andersen: Tønder skal kunne bruge som argumentation at oplandet er stort, Der kommer også meget vand fra Aabenraa kommune.

Niels: vi skal jo opfylde miljømål for at få vandingstilladelser – fjern det gamle grøde, det vil hjælpe.

4. Status for vandløbsprojekter. Oplæg Tønder Kommune

Kommunen er forpligtet til at arbejde med indsatser i vandmiljøplanerne.

- VMP 3 planer, VMP 3 2021 - 2027*
- Øvrige vandløbsprojekter*
- Vådområdeprojekter*
- Lavbundsprojekter*

Der er stadig gang i projekter fra VP 2

Pt. genbesøg vandområdeplaner i høring – forslag til flere indsatser i vandløb.

Gennemgang af projekterne - se slides

Ikke gennemførte VP2 projekter overført til VMP3

Tønder Kommune har ingen projekter gennemført endnu med træplantning - men overvejer, at træplantning skal være i mindre klumper ved et evt. projekt, så der fortsat kan skæres grøde på begge sider.

Sandfang er et nyt virkemiddel - vandløbsfolkene ønsker at lave tilstrækkelig store sandfang, der hvor det er en mulighed.

Høring – strækningsbaserede indsatser i slide.

Spærringer - Gelså gamle styrt kan forbedres ifht. fiskepassage.

Spørgsmål til nyt stryg ved Brede å, der er begyndt at sande til og der kommer grøde i sandet – kan der laves et sandfang? Umiddelbart ikke -målinger vises at der er godt med yngel - men udviklingen af sand skal observeres, måske kan stryget luftes for at få sandet op.

Tjek høringsportal, vandområdeplaner. Genbesøg

<https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/69540>

I Sølsted mose er der en opfattelse af, at der er vandpåvirkning udenfor projektområdet. Det er også den opfattelse i Kogsbøl mose. – her trykkes vandet ud nord for mosen - begyndte i 2021/22 – det er NST projekt.

Hvordan kan man stole på forundersøgelser – få analyser – tag det op i kystvandråd.

I dag er der både grundvandslogger samt målinger af vandspejl mv. ifbm. vandløbsprojekter.

5 igangværende vandområdeprojekter for fjernelse af kvælstof i Tønder Kommune.

Lodsejere har mulighed for at få tjekket via en udtagningskonsulent om de kan få et minivådområde. Det er også muligt for en gruppe af lodsejere at tage fat i kommunen og høre om det er muligt med et projekt f.eks. i et fælles vandlidende areal.

Der ønskes svar på minimumskrav for areal. Det efterfølgende svar fra konsulenterne er at der er mange forskellige ordninger for udtagning af arealer, så det er ikke nemt at svare på minimumsareal. Men spørg en udtagningskonsulent der kan forholde sig til mulighederne for et projekt på et konkret areal evt. i samarbejde med kommune eller naturstyrelsen.

Se mere på <https://udtagningskonsulenterne.dk/>

Den 27. februar på møde med TMU og Landbrugsorganisationer vil arbejdet med omlægningsplan blive drøftet.

Flere lavbundsprojekter er i gang.

5. Status på Brede Å og Vidå. Oplæg Tønder Kommune

Brede Å udvalg.

En afrapporteringsrapport er sendt ud med henblik på høringsvar senest 3. marts 2025.

Ønskes forelagt for TMU-udvalget i 1. april 2025.

Der stilles spørgsmål til om en pumpeløsning ikke kan være en hjælp - der nævnes eksempel med stormflod ved Ribe, hvor beredskabet pumpede..

Vidå-udvalg
Envidan kører processen her.

6. Bordet rundt - De enkelte vandløbslaugs oplevelser 2024. Indspark fra hvert vandløbslaug

Bredeå-nord: Bredeå er grødeskåret 2 gange, men de har måske ikke været helt ude ved slusen-grøden var oppe igen efter 2 uger – der har ikke været træk i Brede å i 2024 – normalt skæres der dybt med båd i en strømline og det plejer at være effektivt.

Kan man ikke skære oftere i Brede Å og se den som ”hovedvandløbet til vandføring” og skære oftere her, og så tage miljøhensynene i tilløbene.

Mikki: Mejekurven kan ikke nå hele bredden derfor skæring med båd midt i vandløbet. Dårlig afvanding i år kan skyldes vandstand i vadehavet.

Der er generelt store udfordringer melder lodsejeren fra BredeÅ.

Kresten – Røgelstrøm mulighed for klimalavbundsprojekt

Midt renden: udfordring med overfladevand fra Skærbæk by – der er indgivet høringssvar og været dialog med Kommune – som ikke mener den er overbelastet – men der ønskes stadig en løsning i samarbejde med kommunen. Sat flere målestationer op. Generel altid høj vandstand.

Ønske om fjernelse af mere grøde ved 1. grødeskæring.

Lillebæk ved Døstrup her er problemer med faskiner og sandfang.

Brøns Å: der er ryddet træer ved Brøns skov og det er godt. Der er et styrt, der ønskes lavet om til et stryg. Brøns å til stadighed for høj vandstand pga. udfordringerne i Vadehavet.

Mikki: der kan laves en opmåling af Lillebæk

Ramkær bæk m.fl: Der kommer mere og mere vand fra Toftlund - der ønskes 2 grødeskæringer.

Sønderå/gammel Å: Besigtigelse med kommunen der blev flyttet en masse gammel grøde- der er kommet nyt grøde og det ser fin ud. Der er ønske om fjernelse af landspidser.

Tønder Kommune: en aftale med sportsfiskerene om at fjernelse af landspidser skal gøres i et rul, så det ikke bliver et for stort indgreb.

Niels: kan vi ikke få bedre natur ved at fjerne gl grøde, og kan vi ikke sikre muligheden for, at der kan være mere vand i vandløbet.

Brede å: Bemærkning om at der er 3 spærringer ved hovedveje samt ved jernbane, de blev underdimensioneret. Kan der laves et projekt til at styre det.

Bred Å syd

Ønske om mere skæring i Bredeå.

Mikki: der skæres 2 gange med kurv en gang med båd. TK. forslag til at sætte mejekurv i fra begge sider, når vandstanden er for høj til at skære fra båd.

Ros for at der nu klippes grene i Skats Å.

Ros til Mikki for at han kommer og ser på forholdene, når der er henvendelser.

Spørgsmål: begynder TK at slå med le visse steder: ja der ses i de nye regulativer på om der er strækninger hvor man kan gøre det og dermed få bedre mulighed for miljømål og samtidig holde en god vandføring. PE Kjær henviser til arbejdsgrupperne.

Kresten: hvorfor indarbejdes klimasikring ikke ifbm. regulativarbejdet -det vil PE Kjær tage op i udvalget.

Claus – Nipså har været pænt grødeskåret, men hvis regulativmæssig bund ikke holdes, så vil jorden blive værdisat for lavt i en værditabsordning.

Bemærkning til Nipså konsulentfirmarapport - Kopsholt å i betonrør for at undgå mere okker – området er stærk okkerpotentiel – vil det ikke blive frigivet ved projektet. Man kan ikke hæve bunden uden at påvirke længere opstrøms.

Rikke Kyhn: spørgsmål til om det reelt er muligt at arbejde med klimasikring samtidig med regulativrevision?

Lobæk: Med i udvalg regulativrevision – skuffet over at sportsfiskerne indgiver høringssvar efter det store arbejde.

Sandfang bliver passet godt.

Brede Å øst: Grøden kan ikke ses, når 3- 4 meter dybe kanaler er fyldt næsten til randen med vand – vandspejlet har ikke været nede i acceptabelt niveau denne sæson.

KK det er ikke muligt bare lige at indføre 2 grødeskæringer – det vil blive hjemvist af klagenevnet.

Brede å øst: En masse sand i vandløbet - skellet op til Gl brede Kommune, hvis grøde på siderne blev fjernet ville der være bedre vandføring.

Tønder Kommune vil tjekke hvornår vandløbet sidt er blevet opmålt - der kan være behov for opmåling.

Vandløbet skal have lov til at sno sig indenfor regulativmæssige krav, men hvis regulativet ikke er overholdt, så vil TK undersøge om det er muligt at foretage en opgravning.

Galgestrømmen, hvorfor er dræn placeret under vandet:)- når regulativet er overholdt. Mikki: det kan være fordi drænene er lagt i et overvedligeholdt vandløb.

Spørgsmål til dybden på op til 10 m af Rudbøl sø, når ”græsset” kan ses i hele vandspejlet om sommeren.

EVT.

På TMU vil klimasikring/ regulativ blive drøftet

Louise – forslag til også at drøfte antal ansatte.

7. Næste møde (februar 2026)

2. februar 2026 fra kl. 9

8. Evt.

Kl. 12.00-13.00 Let frokost for alle. Sønderjyske vandløb er vært.

